

בס"ד, עש"ק, פש' "שמות" לסדר "וישם עליו שרי מסים", תשפ"ד

"דרכי ציבור"

הכלל – וכיצד ניתן לומר עליו שהוא אינו נושא בעול הציבור?³

היו שצידדו בהוכחת המשפחה. אולם קולות אחרים אמרו שהעובדה שהוא תרם, אינה מלמדת שהוא גם קיים את חובותיו, והרי לימד ר' חנינא: "דא"ר חנינא גדול המצווה ועושה יותר ממי שאינו מצווה ועושה" (ב"ק לח). וממילא אין ראייה מנדבה לגבי קיום החובה.

אף רשות המסים הגיבה בזריזות: "העובדה שהוא תרם - תעמוד לזכותו בעולם הבא, אולם ההתנדבות איננה תחליף לחובה – והיא תשלום מס אמת (ובדרך אגב, הוסיפו, שמשום מה הוא לא ביקש החזר מס על הקבלות...)".

רשות המסים גם הודיעה שעצם קבלת התרומה מאותו פלוני הינה בעייתית כיון שאסור לקבל צדקה (וכל הנאה) מגזלנים (משנה ב"ק קיג. שו"ע הרב גזילה י"ב – ועי"ש פרטי הדין) - הם יפתחו בחקירה דחופה.

נציב מס הכנסה כינס מסיבת עיתונאים בהולה. התברר שההודעות שיצאו כאילו מטעם רשות המסים, יסודם בפצחנים (האקרים) שהציגו עצמם כאנשי רשות המסים, וכוונתם היתה לסחוט כספים מחברת החברה קדישא הפרטית שתתעסק בסידורי הקבורה וכו'.

לשאלת העיתונאים מה יש לו לומר למשפחה? הוא השיב שלא מנחמים לפני הקבורה (דייק ברמב"ם פ"ג מאכל ה' א', ועוד). אמנם סיים הנציב את דבריו, גם ההודעה על פטירתו של פלוני הינה בדויה ויסודה ב'תרגיל' של קבוצה אחרת שניסתה לבדוק את יכולת ההשפעה שלה על הציבור במסגרת תרגיל יחסי ציבור.

צו בהול שהגיע מרשות המסים, דרש למנוע מהחברה קדישא לבצע את ההלוויה וההספדים של פלוני הנפטר! בנימוקים לצו נכתב שהנפטר הינו משתמט ידוע מתשלום מסים וארנוניות. וכתבו ראשונים שהפורשים מדרכי ציבור הם אלו: "שאין רוצים להצטער בצערם של צבור ולשאת את משאם במסים וארנוניות (ודינם הוא -) אין מתעסקים במותם להתבטל ממלאכתם¹ (נמוק"י מו"ק דף יח. מדפי הרי"ף) וגם "אין מתעסקין רבים במותם" (ר"י מלוניל שם)².

ולפיכך טענו אנשי רשות המסים שאם הקרובים רוצים לארגן לו לוויה, שיעשו כחפצם באמצעות 'חברה קדישא פרטית', אבל אין להוציא מכספי ציבור עבור כך. וגם אין לתת לו חלקת קבורה ציבורית – ירצו הקרובים, יקנו בכסף מלא!

דרישתם של אנשי רשות המסים עוררה כמובן תגובות סוערות. היו שתמכו בפה מלא: "הוא מתחמק מתשלום מסים ואנחנו נממן אותו?!"

פורסם שמקום העבודה בו עבד הנפטר כקבלן פרטי, הודיע שלמרות שהנוהל המקובל היה שכאשר נפטר אחד העובדים ל"ע, יכולים אנשי המחלקה בו עבד להעדר מהעבודה על חשבון המעסיק בזמן ההלוויה והשבועה – במקרה זה זמן הלוויה יחשב לשעות חופשה על חשבון העובד, בהסתמך על המסמך של רשות המסים – שאין מבטלין ממלאכה עבור נפטר זה – כפי שכתבו ראשונים.

ברשת הוצגה תגובת קרובי משפחת הנפטר. הם הציגו לעין כל את הקבלות על התרומות שהוא תרם לבית הכנסת, שמוכיחות שהוא היה תורם גדול צרכי

¹ האם מסים הינם בדוקא או כל הפורשים מסיוע מענייני ציבור בכלל העניין וכגון המבואר בגמ' שהיו מגייסים אנשים לחפירת בורות מים בעצמם (ב"ב ח.) – האם המתחמקים שלא בהיתר ג"כ בכלל האמור? וכל כיוצ"ב.

² בשו"ת הרשב"א חלק א' סימן תשס"ג פסק: "והפורש עצמו מדרכי צבור אינו כפורש מן המס - שזו אינו אלא כאחד מבעלי עבירה או כגזלנין".

³ ע"ע שו"ת אמרי מאיר (גרס) סי' מ"ט, דברי ישראל סימן נ"ד אות ג'.